

LEEVI³

2022

OYJO Jyväskylässä

Ylioppilaskirjoitukset:
jatkuu vai ei?

Klassisen musiikin kaikua

”Vaikkei kirjoittaisi yhtäkään laudaturia tai eximiasa, voi olla aivan hyvä ihminen”

LEEVI on Madetojan musiikkilukion opiskelijoiden äidinkielen ja kirjallisuuden syventävällä *Toimitustyö*-kurssilla (Ä114) toimittama lehti. Lehteä alettiin julkaista vuonna 1982.

Päätoimittaja Ellen Koskelo

Toimittajat

Veera Heinonen

Siiri Huhta

Tornado Höyhtyä

Emilia Lappalainen

Anniina Luhtaanmäki

Tuuli Mäkiö

Elli Palo

Ilona Saari

Lari Tolonen

Enna Vallirinne

MADETOJAN
MUSIIKKILUKIO

Kansi Anniina Luhtaanmäki

Taitto Lari Tolonen

Ohjaava opettaja Kai Hissa

Sähköinen lehti

<https://www.ouka.fi/oulu/madetojan-musiikkilukio/leevi-lehti>

PL 45

Leevi Madetojan katu 1

90015 OULUN KAUPUNKI

puh. 050-3672236

SISÄLLYS

PÄÄKIRJOITUS Ylioppilaskirjoitukset: jatkoon vai ei?

Ellen Koskela

ARTIKKELI Norsunkääntö 2022

Tornado Höyhtyä, Emilia Lappalainen ja Tuuli Mäkitö

HAASTATTELU Lari Haataja

Ilona Saari

VALIOTEKSTEJÄ

KUVAREPORTAASI Klassisen musiikin kaikua

Lari Tolonen

KOLUMNI Itsenäisyys ei ole itsestäänselvyys

Ellen Koskela

KILPAILUMATKAKERTOMUS OYJO Jyväskylässä

Enna Vallirinne

YLIOPPILAAT

Ylioppilaskirjoitukset: jatsoon vai ei?

Lukion viimeistä vuotta varjostaa asia, jota jotkut ovat osanneet pelätä koko lukion ajan ja johon toiset havahtuvat vasta viime hetkellä: ylioppilaskirjoitukset. Nuo pääsääntöisesti abivuoden syksyllä aloitettavat eväsretket koulun liikuntasaliin ovat nykyään entistä tärkeämmässä asemassa, koska niiden merkitys jatko-opintoihin pääsemisessä on valtava.

Käytännössä nykynuoret käyvät koulua 12 vuotta, jotta voivat lopulta osoittaa taitonsa yksissä kokeissa, jotka määrittävät koko tulevaisuuden. Tietokonetta näpytellään väsyneenä kuusi tuntia kylmässä ja täpötäydessä salissa, ja karu totuus on, ettei sen jälkeen aiemmalla suoriutumisella ole minkäänlaista väliä. Kun opiskelija paniikintäyteisessä koetilanteessa alisuoriutuu, hänen vuosia kestänyt uusrastuksensa menee hukkaan.

Jos tavoiteltua arvosanaa ei tule, täytyy lukion jälkeen jatkaa pänntäämistä ja yrittää korottaa arvosanaansa niin kauan, että miellyttää ylioppilaslautakuntaa tarpeeksi ja saa riittävästi pisteitä päästäkseen opiskelemaan lisää. Opettajien työmääräkin lienee jo kasvanut, kun yhtäkkiä tarkistettavia kokeita onkin korottajien myötä enemmän kuin opiskelijoita.

Ylioppilaskoe arvioi kyllä osaamista, kypsyyttä ja paineensietokykyä. Tarvitseeko jatko-opintoihin päästäkseen olla kuitenkaan valmiiksi sitä kaikkea? Eivätkö motivaatio ja kiinnostus opiskelua kohtaan riitä, vaikka se ei välttämättä tuloksissa näkyisikään? Tällä hetkellä pahimmillaan lukiosta jatsoon pääseminen voi jäädä kiinni siitä, ettei tiedä, mikä on englanniksi riikinkukon lanta tai osaa kertoa, pukeutuiko Kim Kardashian kyllin siveellisesti vieraillessaan kirkossa.

Jos opiskelemaan haettaisiin esimerkiksi ihan vain lukion päättötodistuksella ja kurssiarvosanoilla, näyttäytyisi siinä paremmin esimerkiksi opiskelijan pitkäjänteisyys. Samalla se motivoisi opiskelemaan vielä enemmän jo kurssien aikana, ei vasta "sitten kirjoituksiin". Toki silloin saattaisi joutua stressaamaan asiaa koko lukion ajan, mutta se olisi silti mielestäni nykyistä järkevämpi vaihtoehto. Silloin yksittäisillä kokeilla ei olisi niin suurta painoarvoa.

Pakko kuitenkin sanoa, että kirjoitukset ovat kaikessa kauheudessaan mieleen painuva kokemus ja olennainen osa lukio-opintoja eivätkä merkitse maailman loppua. Oikeastaan on ihan hauskaa yrittää kirjoittaa vuosisadan esseetä syöden samalla suklaata, tai ainakin sen jälkeen on kaikkensa antanut olo. Ja kun viimein saa painaa päähänsä valkoisen lakin, kaikki palkitaan – oli sitten saanut huipputodistuksen tai päässyt ylioppilaaksi sillä toisella kolmen L:n taktiikalla: lukio lukematta läpi.

Tärkeintä on kuitenkin muistaa, etteivät ylioppilaskirjoitukset määritä ihmisarvoa. Vaikkei kirjoittaisi yhtäkään laudaturia tai eximiam, voi olla aivan hyvä ihminen. Myös keskinkertaisella todistuksella, pääsykokeilla tai työnteolla voi päästä elämässä eteenpäin. Lopulta ylioppilaskirjoituksissa menestymistä tärkeämpää on säilyttää aito innostus ja uteliaisuus oppimista kohtaan. Se jatkuu koko elämän.

Ellen Koskela, päätoimittaja

Norsunkääntö 2022

Teksti: Tornado Höyhtyä, Emilia Lappalainen ja Tuuli Mäkiö

Kuvat: Lari Tolonen

Kuten monivuotisen perinteen mukaan, Madetojan musiikkilukion ykköset pääsivät taas suunnittelemaan, harjoittelemaan ja toteuttamaan tämänvuotisen norsunkäännön. Tämänvuotinen teema oli Vesa-Matti Loiri, ja ykköset pääsivät pukeutumaan Uuno Turha-

puroiksi

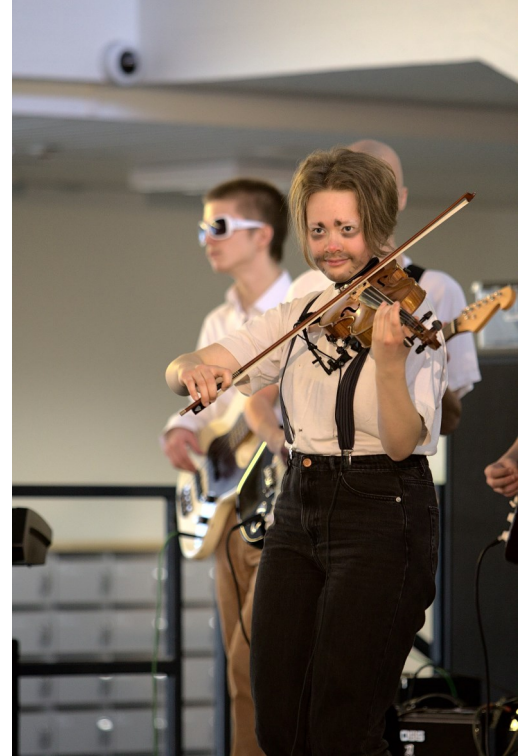
Pian koulun alkamisen jälkeen alkoi Norsunkäännön harjoittelu yhteismusisoinnin tunneilla. Ensimmäisillä tunneilla jokainen yritti epätoivoisesti ryhmäytymistä toisten kanssa. Loppujen lopuksi – ja onneksi – se onnistui melko hyvin.

Kun meille uusille madislaisille, ensimmäisen lukiovuoden aloittaneille annettiin jokseenkin epäselkeät ohjeet, suurin osa oli hieman hukassa. Jotkut olivat silti valmiita pistämään kaikkensa peliin ja toteuttamaan ikimuistoiset esitykset. Valmius esityksiin ja niiden muodostamiseen kuitenkin kohosi jokaisella kerralla, ja se toi yhteishenkeä luokissa korkeammalle. Suunnitteleminen luokkakohtaisia esityksiä varten alkoi ripeään tahtiin, ja kaikki mahdollinen koulussa saatu vapaa-aika, kuten hypärit, menivät suunnitella ja harjoitella. Norsunkääntöä varten alkoi muodostua uudelleen sanoitukset ja koreografiat, joita lähdettiin harjoittelemaan ulkoa.

Kun opiskelijat mutustelivat ja mumisivat laulujen sanoja harkoissa sen jälkeen, kun olisi pitänyt muistaa ne hyvin ja ulkoa, meille tehtiin hyvin selväksi se, miten tärkeää artikulaatio on. Jokainen kuuli ja näki, kun Anne Ålanderin antamat ohjeet hieman naurattivat ja stressasivat ympärillä olevia ihmisiä. Toisaalta harjoittelemisen oli niin hauskaa, että oikeasti kompuroi.

Samaan aikaan soittajille lätkäistiin laput nenän eteen ja harjoittelu alkoi heti. Ulkoa kappaleet olisi pitänyt osata jo muutaman harjoituksen jälkeen, mutta niin se ei aivan mennyt. Joillakin oli lunttilappuja jaloissa vielä vanhempainillan esityksen kenraaliharjoituksessakin. Nauravan kulkurin loputtomat takapotkut tuottivat tuskaa, etenkin puhaltajille, eikä jousisoittajienkaan homma helppo ollut; takapotkuja soittaessa piti yrittää nauraa hekottaa samaan aikaan. Ahtaat olot ja hämmennys tuskastuttivat monia soittajia harjoituksissa. Esityksissä soittajat ja solistit soittivat kaikesta huolimatta hyvin ja muistivat pitää päät kylminä.

Ensimmäinen esiintyminen oli koko koululle ensimmäisen periodin päättöviikolla. Jokainen luokka pääsi harjoittelemaan luokkakohtaisia esityksiä musiikinluokissa ja aulan lavalla ennen Norsunkäännön kenraalia. Tunnelma oli jo aamulla vähän jännittynyt, ja jännitys kasvoi päivän aikana. Norsunkäännön kenraali kokosi luokkakohtaisten esitysten jälkeen taas luokat yhteen. Kenraali sujui kaikilta osin loistavasti ja opettajien tsemppien johdattelemana pääsimme valmistautumaan esitystä varten.

Luentosali toimi kaikkien yhteisenä bakkärinä ja maskeeraustilana. Tauolla oli pelleilyä kazoo-pillin kanssa ja panikoimista vessoilla. Ennen lavalle menoa kaikki ykköset tekivät hauskan alkulämpän, joka ei tule koskaan unohtumaan. Myös vanhemmat saivat päästä näkemään sen. Johanna piti meille oikein hyvät nauruharjoitukset. Ensimmäinen esitys meni kaikin puolin hyvin. Luokkakohtaiset olivat jokaisen luokan näköiset ja omanlaiset. Tiukan huutoäänestyksen jälkeen lopulta 22D-ryhmä sai parhaimman luokkakohtaisen esityksen tittelin.

Kuukauden tauon jälkeen pääsimme esittämään Norsunkäännön vanhemmille ykkösten vanhempainillassa. Saimme onneksi kerrattua Norsunkääntöä koulupäivän aikana ennen vanhemmille esiintymistä. Esitys meni todella hyvin, vaikka kuukauden aikana asioita oli varmasti päässyt unohtumaan. Lopputulos oli vanhempien, opettajien ja muiden katsojien mielestä upea. Saimme paljon kehuja ja kiitoksia hienosta esiintymisestä ja Uuno Turhapuro -maskeerauksistamme.

Kiitos kaikille Uunoille Norsunkäännöstä 2022!

Lari Haataja

Teksti: Ilona Saari

Kuvat: Lari Tolonen

Pääsin haastattelemaan yhtä koulumme musiikinopettajaa Lari Haatajaa, joka on ollut sijaistamassa Mikko Alannetta syksyn ajan. Joudumme valitettavasti sanomaan Larille heipat näin joulun alla, sillä hän suuntaa eri hommiin, kun Mikko palaa takaisin Madetojalle.

Lari on vanha madislainen, joten hänelle olivat talo ja sen ympäristö tuttuja hänen aloittaessaan kesän lopulla. "On ollut mahtavaa päästä pulpetin toiselle puolelle tuttuun ympäristöön. Tuntuu siltä kuin ympyrä sulkeutuisi, kun pääsen jakamaan kaiken Madetojalla oppimani uudelle ikäryhmälle."

Larin lapsuuden toiveammattinsa oli opettaja, mutta musiikki vei mukanaan, kuten musiikilla on tapana tehdä, ja teini-iän tullen hän päätti alkaa muusikoksi. Hän huomasi kuitenkin, että nämä kaksi ammattia yhdistettynä oli hänelle todella mieluisa vaihtoehto. "Opintojen yhteydessä aloin tekemään myös soitonopetusta ja huomasin nauttivani siitä todella paljon", hän kertoo.

Lari on valmistunut muusikoksi Oulun konservatoriosta vuonna 2017, ja hän aloitti sitten musiikkikasvatuksen opinnot Oulun yliopistossa. Hänellä on kokemusta opetuksesta jo vuodesta 2013 lähtien, jolloin hän piti ensimmäisen soittotuntinsa, ja hän on jatkanut sen jälkeen opetusta omien opintojensa ohella. Sen jälkeen on kertynytkin jo monenlaista kokemusta muun muassa Pohjankartanosta, Laanilasta, Puolivälinkankaalta ja Kulttuuritalo Valveelta, jonka lisäksi hän tekee opetustyötä myös toiminimiyrittäjänä. Täällä Madetojalla hän opettaa laajasti musiikkia: "Olen päässyt opettamaan bändityöskentelyä, musiikinteoriaa, musiikkitietoa, yhteismusisointia, kansanmusiikkia ja salsaa."

Lari kertoo, että opettamisessa yksi parhaista tunteista on nähdä opiskelijoiden oivallusten hetkiä, ja arkiset kohtaamiset tuovat hänelle paljon iloa. Iloisena kuulin myös, että erityisesti meidän madetojalaisten innostusta musiikkia kohtaan on mahtavaa seurata.

“Madetojalle ‘päätyminen’ oli monen asian summa, mutta tiivistettynä sain ensimmäisen vinkkauksen paikasta graduohjaajaltani”, Lari kertoo. Hän pian sen jälkeen keskusteli asiasta Mikon kanssa. “Talo ja sen käytännöt olivat minulle vanhana madislaisena ennestään tuttuja, ja Mikon vastuualueet olivat myös minun vahvuuksiani”, hän jatkaa.

Mutta mihin hän olisi päätynyt, jos hänestä ei olisi tullut opettaja? Musiikki pysyisi silti tietenkin lähellä. “Työskentelisin varmasti musiikin tai äänen parissa. Esimerkiksi sävellystyön tekeminen olisi erittäin kiinnostavaa”, hän toteaa. Hän kertoo, että erityisesti elokuva- tai videopelimuusiikin säveltäminen tai foleyn tekeminen olisi inspiroivaa.

Suuret kiitokset Larille haastattelusta. Häneltä vielä seuraavat terveiset oppilaille: “Kaikkea hyvää opintojen jatkuon ja toivon mukaan törmätään kentällä!” Ja opettajille kiitokset: “

Kiitos vielä, kun olette ottaneet minut näin hyvin mukaan porukkaan ja kohdelleet tasavertaisena kollegana.” Voin varmasti oppilaiden ja opettajien puolesta sanoa, että meille kaikille tulee valtava ikävä. Muista tulla tervehtimään!

Ihmiselle

Suloisesti jokeltava pieni lapsi kaipaa jatkuvaa huomiota. Veristä sotaa johtava Vladimir Putin tavoittelee entistä suurempaa valtaa. Jo evoluutiobiologisista syistä ihmisyyys ja itsekkyyys eivät eriydy toisistaan edes armolliseksi sekunniksi. Historiallisesti ihmisyyden paheisiin on etsitty vapahdusta erityisesti uskonnon kautta. Kuinka vanhanaikaista, voisi valveutunut milleniaali pohtia tutkiessaan samanaikaisesti ilmastoahdistusta helpottavaa jääpalainstallaatiota.

Voisin väittää, että taide on nyky-yhteiskunnan korkeimmalle arvotettu kompensatiomuoto hankalille tunteille. Emme tule toimeen itsekkyytemme kanssa, koska se yhdistää meidät pahaan. Taidetta ajatellaan ratkaisuna, ja vielä melko edistyneenä sellaisena. Kehitys on tuoretta, mutta ei yhtäkkistä: jo 1900-luvun humanistisen psykologian nimikkohenkilö Abraham Maslowin kehittämä tarvehierarkia asettaa itsensä toteuttamisen tarpeet ihmisyyden ylimmäksi päämääräksi. Mielestäni nyky-yhteiskunnassa pyritään taiteen keinoin usein paitsi kritisoimaan uskonnon historiallista valta-asemaa ihmisten turvallisuudentunteen perustana, myös ristiriitaisesti toisintamaan uskonnon perimmäisiä päämääriä: lohduttamaan yksilöä oman pahuutensa keskellä.

Taiteesta puhuttaessa ihmiskeskeisyyttä ja itsekkyyttä harvoin myönnetään. Toni Massinen kirjoittaa Kaleva-lehden verkkosivuilla 8.5.2017 julkaistussa blogissaan omasta suhteestaan taiteeseen. Massinen kritisoi jyrkästi taiteen käyttämistä erilaisiin inhimillisiin tarkoituksiin ja aatteisiin, ja korostaa että taidetta tehdään taiteen itsensä vuoksi. Toisaalta Massinen tuo blogissaan esille kokemuksen merkitystä taiteesta puhuttaessa. Korostaessaan yksilön ja taideteoksen välistä vuorovaikutusta Massinen mielestäni kumoaa oman teesinsä taiteen tekemisestä sen itsensä vuoksi. Kuka taiteen koee, jos ei ihminen?

Jo määritelmällisesti ajatus taiteesta puhtaana itseisarvona on hienovaraisen absurdi. Yleiseen käsitykseen taiteesta kuuluu, että se on ihmisten tekemää ja se on suunnattu ihmisille. Ajatus taiteesta jonkinlaisena aktiivisena toimijana ei ole uusi, mutta edelleen miettimisen arvoinen. Äärimmäiselle esimerkille ilmiöstä on annettu nimikin, posthumanismi. Pohtimisen arvoista on, onnistuuko edes posthumanistinen taide eli "ihmisyyden yläpuolelle kohoaminen taiteen keinoin" todella irtautumaan inhimillisyyden realiteeteista vain nimeämällä itsensä niin. Eivätkö posthumanistisen taiteenkin edistyksellisiltä kuulostavat päämäärät palaa lopulta edes taiteilijan itsensä tarpeiden tyydyttämiseen?

Kysymys palaa ihmisyyden tarpeisiin ja niiden täyttämiseen. Voimistuva uskontokritiikki ja esimerkiksi kiihtyvä kirkosta eroaminen kertovat muutoksesta asennemaailmassa. Uskonnon merkitystä ihmisten eksistentiaalisien kriisien turvaajana kyseenalaistetaan esimerkiksi patriarkaalisten maailmankuvien ja kirkon valta-aseman vuoksi, ja hyvä niin. Uskonnon kaltaisen voiman merkitys ihmiselle näyttää kuitenkin olevan korvaamaton juuri ihmisyyteen liittyvien paheiden kanssa selviämisen näkökulmasta. Voi ajatella, että taiteesta haetaan eräänlaista korvaajaa uskonnolle. Se ei ole huono asia, mutta mielestäni sen voisi myöntää sen sijasta, että puhuttaisiin taiteesta ihmisestä riippumattomana yleismaailmallisena arvona.

Ihminen ei pääse eroon pahuudestaan. Valtarakenteet, eriarvoisuus ja inhimillisyys näkyvät yhtä lailla taiteen kuin uskonnonkin kentällä. Ei ole sattumaa, miten apurahat jakautuvat, minkälaisia teoksia valitaan näyttelyihin tai minkälaisista teoksista pidetään soveliaina vaikuttua. Mielestäni taiteen ja uskonnon ero ihmisen tunteidenkäsittelykeinona kiteytyy siinä, että uskonto myöntää inhimilliset lähtökohdat, kuten ihmisen vajavaisuuden ja heikkouden, ja tarjoaa ratkaisua yliluonnollisen voiman muodossa. Taiteen taas monesti ajatellaan Toni Massisen blogin ajatusmaailman mukaisesti pystyvän ylittämään inhimilliset rajat ja toimimaan abstraktina, ihmisestä riippumattomana hyveenä. Taiteen inhimilliset lähtökohdat on kuitenkin helppo tunnistaa. Ihmisiä, jotka käsittelevät esimerkiksi Ukrainan sodan aiheuttamia tunteita taiteen keinoin, nostetaan jalustalle ja heitä kehuaan luovuudestaan. Keskiluokkaisista kodeista löytynee todennäköisemmin ilmastonmuutosta käsittelevää taidetta kuin Raamattu. On mielestäni selvää, että taide on ihmistä varten jo sen takia, että ihminen on aina taiteessa joko kokeva tai luova osapuoli.

Ajatusta tukee Emmi Itärannan Taideyliopiston verkkosivuilla 1.9.2021 julkaistu kolumni Taiteessa asuu radikaali usko tulevaisuuteen. Itäranta on tieteiskirjailija ja kuvaa kolumnissaan taidetta sekä ihmisen ilmaisukeinona, että tulevaisuuden hahmottamisen näkökulmasta. Itäranta esimerkiksi havainnollistaa, kuinka ihminen taidetta tehdessään ilmoittaa olemassaolostaan maailmalle ja viestii siitä, että kykenee tuomaan maailmaan jotain uutta. Ajatus on nerokas ja sovellettavissa taiteen todennäköisen merkityksen hahmottamiseen. Ihmiset antavat taiteelle moninaisia merkityksiä, mutta merkityksissä piilee poikkeuksetta sama lähtökohta: ihminen itse. Käsiteltiin taidetta sitten tunnelmaisun välineenä tai ympäristökatastrofin kuvaajana, näkökulma on aina inhimillinen. Kuuluisan tulevaisuutta käsittelevän Teemestarin kirjan kirjoittajanakin tunnettu Itärantakin uskoo, että vaikka yrittäisimme poistua omasta viitekehyksestä esimerkiksi kuvaamalla taiteella tulevaisuutta, on siinäkin kyse usein nykyhetken muutosten heijastamisesta tulevaisuuden kautta.

Taidetta voi lopulta verrata uskontoon materiaalisestakin näkökulmasta. Eikö Helsingin kirjallisuusmessut ole omanlaisensa kulttuurijumalanpalvelus? Vakiintuneet sakramentit, kuten kirjahylly, Spotify Premium -palvelu ja olohuoneen seinälle ripustettava abstrakti maalaus kuvaavat taiteen kokonaisvaltaista merkitystä nykyihmisen elämässä. Uskonto ja taide tarjoavat vastauksia samoihin kysymyksiin. Ihmisen tehdessä pahaa toiselle voi uskonnosta hakea anteeksiantoa ja kokemusta siitä, että on silti hyvä ihminen. Tehtäessä pahaa ilmastolle voi pettymyksen ilmaista taiteen muodossa ja saada muiden hyväksynnän paheellisuudelle.

Kyse on siitä, miten puhumme taiteesta. Taiteen ollessa läpikotaisin ihmisten keksimä ja sen ollessa merkityksellinen asia ainoastaan ihmisille, tuntuu ristiriitaiselta käydä keskustelua siitä, että taiteella pitäisi olla joku ihmisyyttä suurempi arvo. Ihmiskeskeisyyttä ei tarvitsisi nähdä huonona asiana, vaan voimavarana taiteen tekemiselle. Ehkä on radikaalia ja naiivia esittää, että taiteen tulisi loppuun asti palvella ihmistä, mutta perimmiltään sille on hankala keksiä sen monimutkaisempaa päämäärää.

Itsekkyyttä käsitellään yleisestikin äärimmäisenä paheena ja vaiettuna puheenaiheena, vaikka se näkyykin niin yksilön kuin yhteiskunnan tasolla kaikissa ulottuvuuksissa. Ihmisen synnynnäinen pahuus herättää ymmärrettäviä häpeän tunteita, mutta mielestäni ajatus siitä, että esimerkiksi taiteen avulla voitaisiin nousta sen yläpuolelle, on haitallinen. Taiteen tarkoitus ei mielestäni ole torjua hankalia tunteita vaan käsitellä niitä. Uskonto tarjoaa ihmiselle välineitä tunteiden käsittelyyn esimerkiksi anteeksiannon muodossa. Ajattelen, että uskonnon menettäessä suosiotaan taide pystyy samaan, jos se kykenee rehellisesti keskittymään ihmiseen.

Itärannan ajatuksiin palatakseni on huomautettava, ettei mielestäni taiteen tekemiselle tietenkään tulisi asettaa mitään keinotekoisia inhimillisiä rajoja, vaan tunnistaa, että kaiken taiteen merkityksellisyys takana on lopulta ihmisuus. Itäranta tuo esille historiastakin tuttua asetelmaa, että kovasti uurrastavan taiteilijan töitä aletaan mahdollisesti arvostaa vasta tulevaisuudessa. Väitteeseen sisältyy selvästi oletus siitä, että tulevaisuudessa on vielä ihmisiä kokemassa taidetta. Usein mietitään, että kuuluuko kaatuvasta puusta ääntä, jos kukaan ei ole sitä kuuntelemassa. Kysymys on moniulotteinen, mutta olen vakuuttunut, että kuuluvakin ääni jää merkityksettömäksi, mikäli sitä ei kukaan kuuntele. Toni Massinen esittää blogissaan, että tekisimme taidetta sen itsensä vuoksi. Itse silti ehdottaisin, että tekisimme taidetta ihmisen vuoksi.

Ilari Lohi

Runoilija, rumpali vai rahakoneiston ratas?

Minulle taide on ja on aina ollut itseisarvoista. Viisivuotiaana tokaisin vanhemmilleni nukkeleikkieni lomasta, että minusta tulee isona runoilija tai rumpali. Vaikka tuolloin minua todennäköisesti kiehtoivat lähinnä näiden ammattinimikkeiden alkukirjainten yhteensopivuus etunimeni kanssa, pidän tuota toteamusta merkittävänä identiteettini kannalta. Olen hukuttanut itseni kaikenlaisiin taidemuotoihin: olen soittanut, laulanut, maalannut, näytellyt ja kirjoittanut. Moni kutsuisi näitä lapsuus- ja nuoruusiälle ominaisiksi harrastuksiksi, jotka kehittävät lasta ja nuorta erilaisin tavoin, mutta minulle kyse on ollut aina luovuudentuskani vapauttamisesta ja sen muovaamisesta taiteeksi. Havahduin kuitenkin teini-ikäisyyteni kynnyksellä siihen, että yhteiskunta ei jaa tätä minulle itsestään selvää itseisarvoisuuden ajatusta. Vapaata taiteilijasielua koeteltiin, kun minulle avautui taiteilijuuden todellisuus: apurahaa-anomusten aavikko. Valitettavasti taide ei ole taloudesta irrallista. Tämän turhauttavan tosiasian takia meidän täytyy havahtua pohtimaan, millä kaikilla tavoin raha vaikuttaa taiteeseen.

Laura Friman erittelee Ylen verkkosivuilla 24.3.2021 julkaistussa kolumnissaan "Jokainen tempparitähhti ja kombuchabloggaaja ei ansaitse kustannussopimusta" taidekentällä tapahtunutta rakennemuutosta. Friman esittää, että taiteen tekeminen edellyttää jonkinlaista koulutusta. Pintapuolisesti tarkasteltuna Frimanin väite vaikuttaa itsestäänselvyydeltä: lääkärin tulee olla koulutukseltaan lääketieteilijä, opettajan kasvatustieteilijä ja kirjailijan kirjallisuustieteilijä. Tähän ajatteluun piiloutuu kuitenkin merkittäviä tunnistamatta jääneitä etuoikeuksia. Suomessa korkeakouluttautuminen on periaatteessa ilmaista ja siten kuka tahansa voi hankkia itselleen taidealan koulutuksen. On kuitenkin selvää, että sosioekonominen asema vaikuttaa taidealoille sijoittumiseen merkittävästi. Keski- ja ylempiluokkaisen sekä korkeakoulutettujen perheiden lapsia ohjataan harrastamaan taiteita ja hankkimaan "sielun sivistystä", kun taas pienituloisissa ja alemman koulutustason perheissä taiteen tekeminen ammattina kuulostaa absurdilta. Taidealoille sijoittuminen on työläs ja rahaa vaativa prosessi materiaalmaksuineen ja valmennuskursseineen. Vaikka taidealan korkeakoulupaikan saavuttaisikin, ei opintojen jälkeinen työllistyminen ole missään nimessä taattua. Opintolainaa on vaikea lyhentää pätkätöillä. Isoveljeni totesikin kerran nasevasti: "Onpas kallista tuo työttömäksi ryhtyminen." Suomen tilanne on kuitenkin paremmasta päästä. Esimerkiksi Amerikassa taidealojen korkeakoulupaikat ovat ostettavissa ja oikealle lahjakkuudelle on todella vähän jalansijaa. Taideyliopistot ovat elitistisiä rahalaitoksia, joissa rikkaiden lapset saavat leikkiä luovuudellaan, kunnes vanhempien valmisteleva "trust-fund" eli säästötili aukeaa.

Frimanin kolumni aiheutti julkaisuhetkenään valtavan kohun sosiaalisessa mediassa. Kolumnin otsikossakin mainitut bloggaajat syöksyivät sotatantereelle pyrkimyksensä polttaa pölyiset taideporvarit roviolla. Erityisesti seuraamani bloggaaja Stella Harasek otti kohuun kantaa Instagram-tilillään. Harasek on parhaillaan kirjoittamassa esikoisromaniaan, joten Frimanin kolumni iski arkaan paikkaan. Harasek on kuitenkin eräänlainen erikoistapaus, koska hänellä on takataskussaan taidealan korkeakouluopinnot. En kuitenkaan usko, että kustannusmaailman ovet olisivat avautuneet ilman kymmeniätuhansia Instagram-seuraajia. Pääomariippuvaisuus on kirjallisuusmaailmankin kivulias todellisuus. Vapaan kirjailijan on elätettävä itsensä jollakin niinäkin aikoina, kun kustannussopimuksia ei synny tai kirjat eivät myy. Usein kirjailijoiksi ryhtyvillä on oltava seteliniput takataskuissaan, olivat rahat sitten itse hankittuja tai eivät.

Pihla Hintikan Gloria-lehdessä 31.1.2017 julkaistu artikkeli "Onko tämä muotia vai taidetta?" maalailee kauhistuttavia uhkakuvia taiteen tilasta. Artikkelissa Pariisin HEC-kauppakorkeakoulun markkinoinnin emeritusprofessori Jean-Nöel Kapferer esittää, että taide on merkityksetöntä, jos taiteilija ei saa töistään rahaa. Tällainen ajatus on mielestäni kauhea. Merkittävä osa historiamme suurista taiteilijoista on elänyt kurjuudessa tehdessään taidettaan: Van Goghin on saavuttanut suosionsa postuumisti. Kapferer on väitteellään tuotteistanut taiteen ja alistanut sen välinearvoksi. Hintikka mainitsee artikkelissaan nykytaiteilija Damien Hirstin esimerkkinä taiteilijasta, joka on onnistuneesti kaupallistanut taiteensa. Hirst on äärimmäisen kyseenalainen ja usein jopa vihattu hahmo nykytaidepiireissä ja hänen taiteensa nähdään täysin kaupallisena, siten merkityksettömänä. Hänen työnsä, kuten mätänevät lehmänpäät ja maailman kallein hotellihuone, ovat sensaatiohakuisuuden malliesimerkkejä. Hirstin taiteella onkin vain yksi pyrkimys: raha. Kuvataidemaailma joutuu jatkuvasti myös huutokauppojen kuohujen koettelemaksi. Huutokaupat ylläpitävät tätä taiteen tekemisen toista tasoa: arvokkaat taideteokset ovat rikkaiden statussymboleja. Huutokaupoissa liikkuvat rahasummat ovat järjettömiä ja taide itsessään on jäänyt sivurooliin jo kauan sitten. Useat taiteilijat ovatkin pyrkineet kapinoimaan huutokauppoja vastaan. Taidemaailmaa kohahdutti nykytaiteilija Banksyn performanssi, jossa hän rakensi erääseen teokseensa koneiston, joka tuhoaa maalauksen napinpainalluksella, kun teos on huutokaupattu. Sothebys-huutokaupassa tapahtunut performanssi kuitenkin epäonnistui karvaasti, kun koneisto jumittui ja teos silppuuntui vain puoliksi. Puoliksi silppuuntuneen maalauksen arvo moinkertautui ja Banksyn kapinayritys jäi kyhäelmän tasolle.

Musiikkimaailmaa taas koettelevat omat haasteensa. Musiikkiteollisuus on taidekentistä kaupallistunein ja se koostuu monenlaisista mutkikkaista mekanismeista. Anneli Kanto kertoo Kritiikin uutiset - verkkosivulla 14.8.2021 julkaistussa kolumnissaan "Hyödyllinen taide" taideapurahahakemusten haasteista. Hän toteaa, että apurahaa hakiessaan taiteilijan tulee arvioida teoksensa vaikuttavuutta ja näkyvyyttä. Tämä vaatimus on epäreilu taiteilijaa, erityisesti muusikkoa, kohtaan. Suurin osa musiikkialalla työllistyneistä toimii freelance-yrittäjinä. Nämä "freelancerit" soittavat instrumenttiaan eri kokoonpanoissa ja saavat siten elantonsa. Freelance-muusikko ei siis välttämättä tee lainkaan "luomistyötä", vaan tekee taidettaan tulkitsemalla muiden musiikkia. Taiteilija-apurahat annetaan usein freelance-keikkamuusikoiden sijaan artisteille ja tuottajille. Freelance-muusikon asema on minulle ajankohtaisempi kuin koskaan. Opiskelen Jazz-musiikin ammattilaiseksi ja alan tulevaisuuden näkymät ovat huolestuttavat. Muusikon on oltava yrittäjä, joka myy tuotetta eli itseään. Musiikkialalla pärjääminen on sosiaalisista taidoista kiinni: ekstrovertit palkataan ensin. Artistinkaan polku ei ole Suomessa helppo. Musiikkiteollisuus pyörii muutamien levy-yhtiöiden varassa, jotka päättävät, mitä musiikkia radioaalloilla raikaa. Nuori musiikintekijä voidaan kutsua näiden levy-yhtiöiden sohville solmimaan sopimuksia, mutta harvoin tulos on reilu. Levy-yhtiöt pyrkivät usein lopputulemaan, jossa artisti saa kymmenen prosenttia työnsä tuotoista ja rahan sijaan artistille maksetaan näkyvyydellä. Näkyvyyttä on kuitenkin vaikea laittaa leivän päälle.

Luonnollisesti raha vaikuttaa myös taiteen kuluttamiseen. Sosioekonominen asema vaikuttaa erityisesti siihen, miten taiteeseen suhtaudutaan. Menneisyydessä taiteen kuluttaminen kuului lähinnä sosioekonomisille yläluokille, mutta nykyään kaikki kuluttavat taidetta. Tätä kuilua on pyrittykin kaventamaan esimerkiksi alle 18-vuotiaiden ilmaisilla museosisäänpääsyillä ja kirjastoilla. Kuitenkin osa korkeakulttuurista on tänäkin päivänä saavutettavissa vain yläluokille. Ooppera on yksi näistä taiteenlajeista. Suomessakin vuosittain järjestettäviä Savonlinnan Oopperajuhlia on pidetty eräänlaisena statusapahtumana. Oopperaliput ovat kalliita, joten oopperassa käyminen kuuluu tänäkin päivänä hyvätuloisten huveihin.

Kapferer esittää taidemaailman ongelman olevan vanhentuneet taidelajien suuntaviivat, joita konservatiivit pyrkivät vahvistamaan. Asia ei ole aivan näin yksinkertainen. Anneli Kanto kertoo kulttuurialan työllistävän 130 000 ihmistä Suomessa. Jokaisesta taidekentällä toimivasta ihmisestä ei voi tulla suurta genererajat ylittävää monitaituria. Suurin osa kulttuurialan toimijoista on tavallisia "rivitaiteilijoita", jotka haluavat elättää itsensä suurimman intohimonsa, taiteen, avulla. Näitä taidelajien välisiä rajoja tarvitaan tulevaisuudessakin, jotta taiteilijalla on jotain kirjoitettavaa apuraha-anomukseensa. Taidealoilla toimiminen tänä päivänä on kamppailua. Taiteilijan täytyy tunnistaa tilanteensa ja pyrkiä elättämään itsensä keinolla millä hyvänsä. Yhteiskunta- ja apurahajärjestelmämme tulisi olla täysin erilainen, jotta taiteen tekemisessä olisi ylipäättään mitään järkeä. Hintikan artikkelissa Turun yliopiston muodin tutkija Annamari Vänskä kysyy, miten museot voivat tulevaisuudessa pitäytyä riippumattomina, jos ne saavat ulkopuolista rahoitusta. Tätä samaa kysymystä voidaan mielestäni soveltaa ja meidän täytyykin pohtia: Miten taide voi olla riippumatonta, jos se on riippuvaista rahasta?

Reetta Uusimaa

Klassisen musiikin kaikua

Teksti ja kuvat: Lari Tolonen

Klassisen musiikin konsertti on yksi Madetojan musiikkilukion jokavuotisista tapahtumista. Tänäkin vuonna pääsimme nauttimaan 24:stä uniikista klassisen musiikin esityksestä jaettuna kahteen konserttiin, jotka kummatkin pidettiin samana päivänä (3.11.2022) Tulindbergin salissa.

Tässä tulevassa kuvakollaasissa on näytillä parhaimpia otoksia näistä kahdesta konsertista. Kiitos kaikille konsertin järjestäneille, esiintyjille ja mahtavalle yleisölle!

Marius Pelkonen soitti uruillansa ensimmäisessä konsertissa Gordon Youngin teoksen Prelude in classic style

Aapo Saari soitti toisessa konsertissa pianolla Ludvig van Beethovenin Kuutamonaatista Op.27 No.2

Jaakko Jauhaisen johtama Madetojan musiikkilukion sinfoniaorkesteri aloitti toisen konsertin

Konserttien aikana klassisen kitaran kaunis ääni täytti Tulindbergin salin moneen kertaan

Ensimmäisessä konsertissa kaikui Oula Tulkin säveltämä teos Linnunrata

Madetojan musiikkilukion tyttökuoro esiintyi viimeisenä, muttei vähäisempänä

Itsenäisyys ei ole itsensänselvyyys

Ellen Koskela

6. joulukuuta vietettiin Suomen itsenäisyyspäivää. Meillä on tapana juhlia sitä hyvin vaatimattomasti: seuraamme kotisohvalla, kun presidenttipari kättelee satoja juhlavieraita. Saatamme myös kuunnella Finlandia-hymnin ja sytyttää kaksi sinivalkoista kynttilää. Sen sijaan pukeudumme harvoin kansallispukuihin ja keräännymme kaduille heiluttelemaan lippuja ja iloitsemaan, kuten Norjassa tehdään. Rauhallinen tunnelma sopii hyvin hyiseen ja valottomaan vuodenaikaan, jolloin ei tunnu houkuttevalta poistua neljän seinän sisältä, mutta aihetta olisi suurempaankin juhlaan.

Itsenäisyyden todellinen merkitys on ainakin itselleni avautunut vasta hiljattain. Vanhemmilta sukupolvilta on kyllä saanut kuulla tarinoita sodasta, ja viimeistään aiheesta on saanut tietoa koulussa. Elossa on myös yhä tuhansia veteraaneja ja lottia, jotka ovat itse todistaneet millaista on puolustaa isänmaataan. Lisäksi uutisista on voinut jo pitkään lukea, kuinka eri puolilla maailmaa soditaan nykyäänkin, ja pakolaiset ovat näkyneet Suomenkin katukuvassa. Silti oman maan puolesta taisteleminen on tuntunut ainakin näin suomalaisen nuoren elämässä verrattain kaukaiselta asialta.

Nykyinen maailmantilanne on tuonut kaiken lähemmäs. Jos jokin niin Euroopassa vallitseva sota ja sen käsittämätön julmuus ja raakuus, jota on vaikeaa edes sisäistää, on tehnyt selväksi, ettei itsenäisyys ole itsestäänselvyyys. Se ei ole pelkkää historiaa tai sitä, että voimme kutsua itseämme suomalaisiksi. Itsenäisyys on turvallisuutta, vapautta ja mahdollistaa sen, että saamme juuri tänään elää normaalia arkeamme: aamulla voi herätä omasta kodistaan ilman, että huomaa kaiken ympäriltään tuhoutuneen.

Lukiolaisen elämässä lienee stressinaiheita ilman nykyistä maailmantilannettakin, mutta sitä on vaikeaa sivuuttaakaan, ellei laita silmiään ja korviaan kiinni tai muuta asumaan tynnyriin. On tärkeää, ettemme unohda sitä, mitä maailmalla tapahtuu, eikä joka puolelta tulviville brutaaleille uutisille saisi turtua. Saamme kuitenkin siitäkin huolimatta olla kiitollisia omasta tilanteestamme, juhlistaa itsenäisyyttä ja olla onnellisia. Tasavallan presidentti Niinistökin sanoi tiedotustilaisuudessaan, että kun ajat ovat vaikeita, on kiitosta suurempi syy osoittaa.

Se, että saamme puhua omaa kieltämme, harjoittaa omaa kulttuuriamme ja ennen kaikkea elää kotimaassamme ilman jatkuvaa pelkoa, ei todellakaan ole itsestään selvää. Se täytyy muistaa myös silloin, kun Suomen kylmä ja pimeä talvi tuntuu aivan liian pitkältä. Ja kun kaikesta huolimatta tänäkin vuonna koittaa onneksi myös joulu, tekee mieli toivottaa ennen kaikkea joulurauhaa.

OYJO Jyväskylässä

Enna Vallirinne

Lähdemme matkaan Pohjoksen parkkikselta kello 6.30 lauantaiamuna. On jo kylmä aamuisin, syksy on tulossa. Maisemat ovat erittäin suomalaisia: tasaista peltoa ja metsää. Aurinko alkaa nousta bussimatkan aikana, ja katselen auringonnousua, kun en saa nukuttua enempää.

Matkalla pysähdymme ABC:lle ja sitten – pitkän odottamisen jälkeen – olemmekin jo kohta perillä. Jyväskylässä pidetään Big Band -kilpailu, johon osallistuu kuusi big bandia. Puhallinsoittajille on ennen sound checkien alkamista lämmittely- work shop, ja sitten syömme vielä yhdessä. Sound check menee hyvin, vaikka jännittääkin kauheasti. Sound checkin jälkeen on luento, jonka jälkeen on odottamista ikuisuudelta tuntuva aika. Ensimmäiset bändit soittavat jo, ja odotetaan omaa esiintymistä.

Esiintyminen menee hyvin. Olemme kaikki ihan kierroksilla keikan jälkeen. Sitten on taas odottamista. Tuomareilla kestää voittajien valitsemisessa pidempään kuin oli suunniteltu. Kun tuomarit vihdoinkin tulevat lavalle kertomaan voittajat, olemme yleisössä jo taputtaneet monesti ja alkaneet laulamaan erinäisiä biisejä, kuten Queenin *We Are The Championsia*.

Lopulta kuitenkin tuomarit saavat päätöksen tehtyä ja jakavat palkinnot. Tulemme toiselle sijalle Espoon nuorisobandin Ebelin jälkeen, ja trumpettisektiomme saa parhaan trumpettisektion palkinnon, sekä ihana laulajamme paras tulkitsija palkinnon. Kaikki ovat todella innoissaan toisesta sijasta, vaikka OYJO onkin kaikkien mielestä se todellinen voittaja.

Lähdemme Ouluun heti palkintojenjaon jälkeen, ja tunnelma bussissa on hyvä voiton jälkeen. Saavumme takaisin Pohjankartanon parkkipaikalle joskus kymmenen ja yhdentoista välillä. Sataa vettä, ja katulamput loistavat pimeässä. On kylmä, pimeä ja väsyttää – takana on kuitenkin pitkä päivä kaikenlaista jännittävää.

Syksyn 2022 ylioppilaat

Asikainen Lyydia, Holden Bakang, Juntunen Otto, Kaippio Johanna, Katainen Mirja, Keinänen Jenni-Eerika, Koivisto Mimmi, Korpela Harto, Kuivamäki Jaakko, Kuosku Katariina, Kurttila Marjut, Oikarinen Lilja, Paananen Lauri, Pöyhtäri Enni, Rontti Elena (kaksoistutkinto), Sormunen Jaakko, Sormunen Pyry, Taskila Melina, Tiainen Martti, Tiikkaja Joonas, Uusimaa Reetta, Valkama Solja, Vattula Petra

Leevin toimitus onnittelee!